

ROBBERT ROSKAM

AFSTUDEERPROJECT DOCENT BEELDENDE
KUNST EN VORMGEVING 2017/2018

ONDERZOEKSDOCUMENT

HOE KAN IK 21E EEUWSE VAARDIGHEDEN
INTEGREREN IN DE KUNSTLES IN HET
BASISONDERWIJS?

KID21
KUNSTONDERWIJS
IN DE 21E EEUW

1. INLEIDING

In deze inleiding schets ik de randvoorwaarden voor mijn afstudeeronderzoek. De richtlijnen waar naar gewerkt wordt, leg ik vast en de regels van het praktijkonderzoek worden beschreven. Deze richtlijnen zijn afkomstig uit de afstudeerhandleiding 2017/2018 van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.

Van 1 februari 2018 tot 1 juni 2018 heb ik mijn studie Docent Beeldende Kunst en Vormgeving afgerond aan de Willem de Kooning Academie te Rotterdam. Een onderzoek naar een relevant en complex onderwerp met betrekking tot beeldend onderwijs was het kader waarbinnen gewerkt werd. De invulling hiervan was vrij. Deze hing af van keuzes van onderwerp en werkmethodes. De uitkomsten stonden vast in een onderzoeksdocument en een bijbehorend beeldend product wat concluderend werkt voor het onderzoek.

De structuur van mijn afstudeerstage bestond uit drie onderdelen. Mijn stage liep ik bij KADE40. Een Vlaardingse kunst- en cultuurinstelling waar professional en amateur elkaar kunnen ontmoeten in cursussen, workshops en activiteiten. Namens KADE40 gaf ik beeldende kunst op de Vlaardingse basisschool OKC De Wereldwijzer. Een school in de Westwijk van Vlaardingen. Mijn onderzoek vond hier plaats met begeleiding vanaf KADE40. Binnen de Willem de Kooning was ik deel van een groep afstudeerders (Nikkie van Vlijmen, Julia Alvares en Marissa Buter) waarmee er elke week werd teruggekeken naar de gang van zaken van de desbetreffende week om zo de verdieping op te zoeken.

Dit onderzoeksdocument behandelt mijn onderzoeksvragen en doelstellingen. Ook de stage zelf wordt geleid door vragen. Deze vragen zijn mijn leervragen. Leervragen die centraal staan tijdens het lesgeven zijn: - Hoe maak ik een overdraagbaar lesplan, welke is uit te voeren in het basisonderwijs?

- Hoe creëer ik een veilige werksfeer waarin iedereen mee kan doen?
- Hoe behoud ik de aandacht van de leerling gedurende een les kunst?

Dit onderzoeksdocument verwijst regelmatig naar het bijbehorende Bijlagenboek, welke op chronologische wijze is gevuld met alle geraadpleegde documenten.

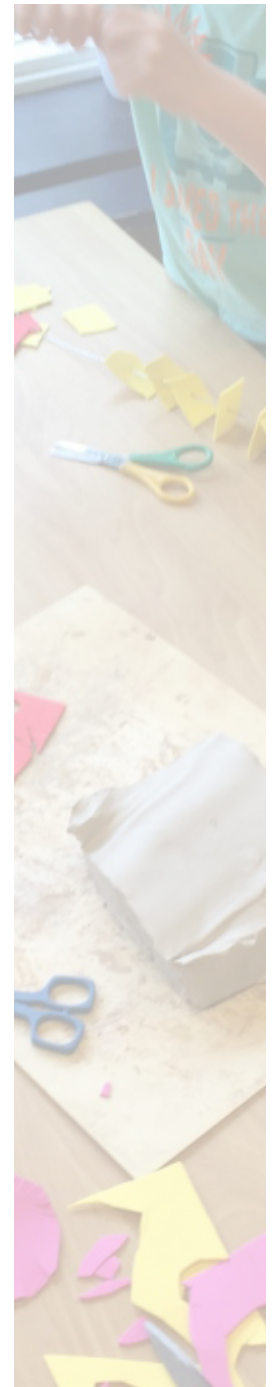
Het bestand telt 5343 woorden. Deze telling is verricht zonder het bijlagenboek, titels, bronnen en beeldbyschriften te betrekken. Ook deze inleiding zit niet in de telling omdat enkel randvoorwaarden worden beschreven die vast staan binnen het afstudeerprotocol. Het maximaal aantal woorden is 5000. Met een marge van 10% komt het maximaal uit op 5500.

Afstudeerhandleiding 2017/2018 van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.

2. INHOUD

Het onderzoek dat vooraf ging aan het maken van dit document bestaat uit zeven kernactiviteiten. Deze stappen zijn afkomstig van het model “Kernactiviteiten voor praktijkonderzoek (figuur 1.4)” uit het boek “Praktijkonderzoek in de school” van Cyrilla van der Donk en Bas van Lanen. Dit onderzoeksdocument is geordend in de verschillende stadia van het onderzoek. Zo zijn de stappen successievelijk te volgen en werken deze naar zowel een conclusie als een ontwerpende fase toe.

1. INLEIDING	2
2. INHOUD	3
3. ORIËNTATIE	4
3.1 De Wereldwijzer	4
3.2 Onderzoeksveld	4
3.3 Enquête	5
3.4 Het probleem	6
4. RICHTING	7
4.1 Doel	7
4.2 Onderzoeksvraag	7
5. PLANNING	8
5.1 Onderzoeksmethodieken	8
5.2 Onderzoeksplaan	8
6. VERZAMELING	10
6.1 Gesprekken	10
6.2 Beeldbank	10
6.3 Literatuur	14
6.4 Testen	14
7. ANALYSE EN CONCLUSIE	18
7.1 Conclusie	18
7.2 Leervragen beantwoord	18
8. ONTWERPEN	20
8.1 Concept	20
8.2 Ontwerp	20
FOTO'S	24
BRONNEN	26
BIJLAGENBOEK VERWIJZINGEN	27

3. ORIËNTATIE

3.1 De Wereldwijzer

OKC De Wereldwijzer is een basisschool in de Westwijk van de middelgrote stad Vlaardingen. Midden in de wijk trekt het leerlingen van heel het stadsdeel aan. De school telt 230 leerlingen en is onderdeel van de overkoepelende stichting Wijzer.

Deze scholengemeenschap telt 13 scholen in Vlaardingen. De Wereldwijzer is een gemengde school met veel verschillende culturen en gemeenschappen. De slogan van de school is *“Leren is topsport”*. Hier verwijzen ze naar het belang van beweging voor de leerprestaties van de leerling. De speerpunten van hun onderwijs zijn rekenen, taal en begrijpend lezen. Kunstonderwijs wordt niet genoemd in de visie of online beschrijvingen.

3.2 Onderzoeksveld

In mijn derdejaars stage ben ik in aanraking gekomen met het populaire thema “21e eeuwse vaardigheden”. Deze vaardigheden zouden de basis vormen van een goed functionerend persoon in onze veranderende en innoverende eeuw. Vaardigheden die hieronder vallen zijn bijvoorbeeld oplossingsgericht denken en samenwerken. Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling kwam in 2015 met een model over deze vaardigheden. Dit zouden de speerpunten moeten zijn waar een basisschool zich mee bezig moet houden in het curriculum. Figuur 1 laat dit model zien. Elf vaardigheden zijn opgenomen in dit model. De vaardigheden zijn volgens veel docenten lastig te verwerken in een les of lessenreeks. Dit omdat ze redelijk abstract zijn en geen vaste vorm hebben.

In mijn eigen beeldend werk word ik regelmatig geconfronteerd met het feit dat ik bij het maken van beeld constant bezig ben met het inschakelen van deze vaardigheden. Dit wees mij erop dat beeld een handvat kan zijn om de nog ongreepbare 21e eeuwse vaardigheden concreet in de klas te krijgen. Hier startte mijn onderzoek in mijn derde jaar. Gesprekken met docenten zorgde voor een kritische blik naar de selectie. Zijn dit wel de elf 21e eeuwse vaardigheden? *‘Veel lijken bij elkaar te horen’* aldus groep 4 onderwijzer Cindy Schaap van KBS De Hoeksteen. In een interview met twee docenten van deze Vlaardingse basisschool is een nieuwe selectie vaardigheden gecomponeerd. Deze zouden meer treffend zijn. Figuur 2 laat dit model zien. Veel vaardigheden zijn geschrapt omdat er een overlapping aanwezig was.

Figuur 1 Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling, SLO, Model 21e eeuwse vaardigheden, 18-02-2016, <<http://www.slo.nl/nieuws/00347/>> bezocht op 04-04-2018

Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling, SLO, Model 21e eeuwse vaardigheden, 18-02-2016, <<http://www.slo.nl/nieuws/00347/>> bezocht op 04-04-2018

INTERVIEW - Schaap, C, Zijn dit wel de elf vaardigheden?, persoonlijk interview, Vlaardingen, KBS De Hoeksteen, 09-05-2017

INTERVIEW - Pauw, de, P, Zijn dit wel de elf vaardigheden?, persoonlijk interview, Vlaardingen, KBS De Hoeksteen, 09-05-2017

Bijlagenboek: bladzijde 3, Interview met docenten van KBS de Hoeksteen afgenomen op 09-05-2017

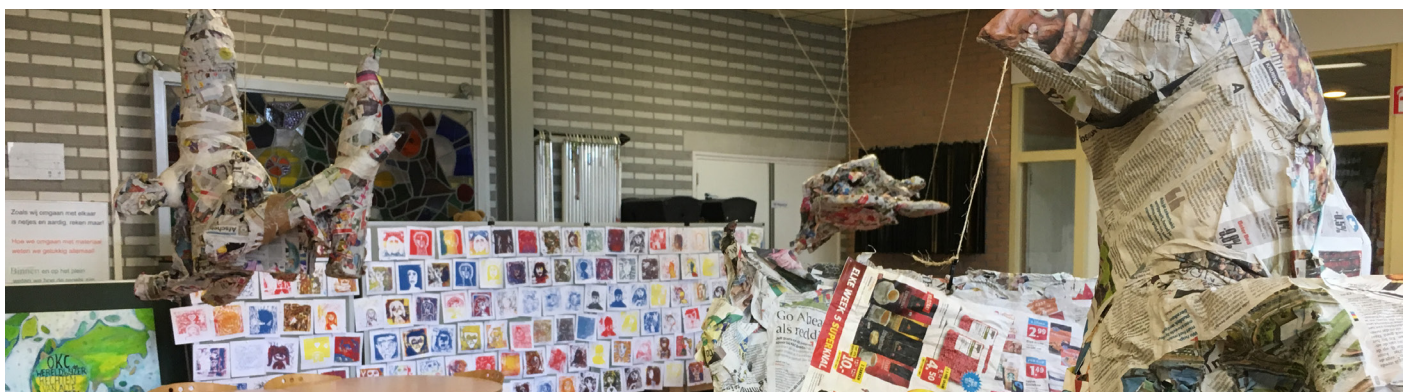
Zo ontstond er een overzichtelijk model waarin vaardigheden meerdere componenten in zich meedragen. Zo zijn ICT-basisvaardigheden terug te brengen onder Media Wijsheid en is Creatief Denken een vaardigheid die eigenlijk een combinatie is van alle vaardigheden.

Tijdens mijn stage bij KADE40 in het vierde jaar zal ik lesgeven aan groep 4/5, groep 5, groep 6 en groep 7 van de Wereldwijzer. Bij deze klassen zal ik gedurende anderhalf uur in de week lesgeven in beeldende kunst.

3.3 Enquête

Om Figuur.2 ook te testen op De Wereldwijzer is eerst een enquête ingevuld door alle leerkrachten van de groepen waar ik les ga geven. Zo onderzocht ik of de mening van de docenten op KBS De Hoeksteen overeenkomt met die van de docenten op OKC De Wereldwijzer. In deze enquête legde ik Figuur 1 en Figuur 2 naast elkaar om de verandering nogmaals onder de loep te nemen. De vragen die gesteld zijn, zijn te lezen in het Bijlagenboek op bladzijde 6 t/m 10

Uit de enquête blijkt dat vooral de vaardigheden Samenwerken, Probleem oplossen en Media Wijsheid bekend zijn bij de docenten op De Wereldwijzer. Deze komen voor in het vak TopOndernemers. Een vakoverstijgende methode ingaand op aardrijkskunde, geschiedenis en natuur. De vaardigheden worden gezien als onderdeel van het "mens" zijn. De leerlingen hebben ze nodig voor een goede toekomst. Ze worden coachend gegeven om een goede basis te leggen. TopOndernemers en begrijpend lezen zijn vakken waar enkele vaardigheden al aan bod komen. Media wijsheid wordt als lastig gezien om te behandelen in de klas. Kinderen hebben soms een gebrek aan inzicht of basis om vaardigheden te benoemen en te herhalen. Kunstonderwijs kan volgens de primair onderwijzers van De Wereldwijzer helpen bij het creatief omgaan met problemen en het oplossen hiervan. Door een andere invalshoek, namelijk kunst, maak je de kinderen enthousiast om met vaardigheden bezig te zijn. Mijn gecreëerde model is na de enquête enigszins aangepast. Berekenend denken is veranderd naar methodisch denken. De overkoepelende component "Omgevingsgerichtheid" is "Kunstonderwijs" geworden. *"Je werkt aan 21e eeuwse vaardigheden door middel van kunst. Kunstonderwijs is de methode. Omgevingsgerichtheid zit verwerkt in alle vaardigheden."* Aldus het team onderwijzers van De Wereldwijzer.

ENQUÊTE - Molier, K, Berkhout, M, Rodenburg, A, Utu, S, Enquête, persoonlijke enquête, Vlaardingen, OKC De Wereldwijzer, 04-02-2018
 Bijlagenboek: bladzijde 6 t/m 10 "Enquête"
 Bijlagenboek: bladzijde 26 en 27 "Model 21e eeuwse vaardigheden"

3.1 Het probleem

Bij OKC De Wereldwijzer wordt gewerkt aan 21e eeuwse vaardigheden. Deze komen voor in het vak TopOndernemers. De vaardigheden worden geoefend maar niet concreet benoemd. Samenwerken en probleem oplossen zijn de bekendste vaardigheden en deze kennen de leerlingen dan ook. De andere vijf vaardigheden uit mijn model gedestilleerd uit het model van SLO, zijn nog onbekend en nieuw voor leerlingen en de meeste leraren. Deze gegevens komen overeen met die uit mijn stage in het derde jaar. Op verschillende Vlaardingse basisscholen is er gebrek aan methodieken om de 21e eeuwse vaardigheden aan de leerlingen te presenteren. Docenten vinden het lastig de vaardigheden concreet te maken. De leerlingen vinden de termen abstract. Leerling A: *“Wat is zelfreguleren meester?”* Leerling B: *“Wat bedoelt u met kritisch denken?”* Na een gesprek met enkele leerlingen kwam ik erachter dat veel leerlingen de termen niet kennen welke ik benoem in mijn 21e eeuwse vaardigheden model. Deze heb ik uitgelegd naar aanleiding van voorbeelden. Deze voorbeelden konden ze later omzetten in eigen ervaringen. Het gesprek is terug te lezen op bladzijde 11 van het bijlagenboek. Zowel cognitieve als conatieve vaardigheden worden behandeld in mijn model “21e eeuwse vaardigheden”. Deze gaan in op sociale en informatieve vaardigheden die de leerling nodig heeft in zijn ontwikkeling. De leerling kan deze twee groepen niet onderscheiden. De docenten zien de verschillen, maar laten deze niet zien bij het behandelen van de vaardigheden in de les.

Soms is het een kwestie van te weinig materiaal om een les te baseren op de vaardigheden. “Geen tablets” wordt bijvoorbeeld genoemd als reden waarom er niet heel veel gedaan kan worden aan media wijsheid. Voor zelfreguleren hebben leerlingen vaak te weinig inzicht om zelf aan de slag te kunnen met zo min mogelijk aansturing. Ze vinden dit lastig en lopen vast in hun aanpak.

Enkele problemen die de leerkrachten aangeven omtrent de 21e eeuwse vaardigheden en het in de klas presenteren van deze:

“Leerlingen hebben te weinig kennis of inzicht. Soms te weinig materiaal.”
Manon Berkhout in “Enquête” blz 6 t/m 10 in het bijlagenboek

“Niet alles is een feitelijk onderdeel zoals bij ICT vaardigheden”
Ineke Molier in “Enquête” blz 6 t/m 10 in het bijlagenboek

“Ik heb geen zicht op de media wijsheid die ze gebruiken na schooltijd.”
Anouk Radenborg in “Enquete” blz 6 t/m 10 in het bijlagenboek

"OP VERSCHILLENDE VLAARDINGSE BASISSCHOLEN IS ER GEBREK AAN METHODIEKEN OM DE 21E EEUWSE VAARDIGHEDEN AAN DE LEERLINGEN TE PRESENTEREN IN EEN HERHALENDE VORM OM DE LEERLINGEN DE DESBETREFFENDE VAARDIGHEDEN AAN TE LEREN." (Samenvatting uit boven te lezen tekst 3.1 Het probleem)

4. RICHTING

4.1 Het doel

Een methode ontwikkelen waarmee leerkrachten van het basisonderwijs aan de slag kunnen om leerlingen 21e eeuwse vaardigheden aan te leren. In mijn eigen ervaring als beeldend kunstenaar kom ik de vaardigheden vaak tegen en pas ik deze vaak toe om mijn werk tot stand te laten komen. Ik wil een handleiding creëren waarmee de primair onderwijzer deze waarden kan laten terugkomen in de les. ‘Hoe werk je samen tijdens het maken van kunst?’ ‘Waar moet je kritisch over nadenken?’ De handleiding moet een kapstok zijn voor de docent en vult niet alle hokjes gelijk in. Er worden linken gelegd waarmee de docent zelf zijn les kan maken. De handleiding geeft de docent de mogelijkheid te starten aan het opbouwen van een kunstles waarin 21e eeuwse vaardigheden worden behandeld en besproken. De linken die worden gelegd laten zien hoe kunstenaars werken en waar 21e eeuwse vaardigheden te ontdekken zijn. Zo is aan de leerling te laten zien hoe je ze kan inzetten om aan de slag te gaan. Mijn eigen werk wordt ook behandeld in meerdere linken om mijn ervaring te laten zien en behandelbaar te maken in de klas. De methode zal te lezen zijn in een klein boek welke de Beeld Linken uitlegt.

4.2 Onderzoeksvraag

Mijn onderzoek kent stadia waarin mijn onderzoeksvraag niet gelijk bleef. De vraag werd gedurende het onderzoek steeds aangescherpt. Zo werkte ik in een convergerende beweging naar het eindresultaat toe. Mijn startvraag was *“Hoe kan ik 21e eeuwse vaardigheden behandelen in de les beeldende kunst?”*. Deze veranderde al snel in *“Hoe maak ik 21e eeuwse vaardigheden zichtbaar in de kunstles?”*. Deze vraag kwam al meer tot de kern omdat het zichtbaar maken van de aanwezige vaardigheden in het maakproces het doel is van dit onderzoek. Deelvragen bij deze vraag kunnen zijn *“Wat is het belang van het zichtbaar maken van 21e eeuwse vaardigheden?”*, *“Wat zijn 21e eeuwse vaardigheden?”* en *“Wat is een passende methode om 21e eeuwse vaardigheden in de klas te brengen?”*. Mijn aantekeningen rondom mijn onderzoeksvraag zijn samengevat in bladzijde 12 en 13 van het bijlagenboek. Na een gesprek met Noelle Cuppens en mijn afstudeergroep werd mijn vraag verder geëvalueerd naar *“Hoe kan ik 21e eeuwse vaardigheden behandelen en zichtbaar maken in de kunstles in het basisonderwijs?”*. Deze vraag gaat in op het feit dat de vaardigheden de klas in moeten komen. Mijn hypothese is dat kunst hier een uitkomst in kan bieden. Ook is het “zichtbaar maken” van belang om de leerling letterlijk te laten zien waar de 21e eeuwse vaardigheden te vinden zijn en hoe je ze zelf kunt inzetten. Ik wil de vaardigheden integreren in het onderzoek. Het zichtbaar maken is nu meer een deelvraag. Daarom is mijn vraag als volgt geworden.

Hoe kan ik 21e eeuwse vaardigheden integreren in de kunstles in het basisonderwijs?”

5. PLANNING

5.1 Onderzoeksmethodieken

In mijn onderzoek naar de 21e eeuwse vaardigheden en hoe ik deze in de klas kan integreren zijn meerder onderzoeksmethodieken gebruikt. Zo is er aan het begin van het onderzoek geïnventariseerd welke 21e eeuwse vaardigheden het belangrijkste zijn, volgens de primair onderwijzer, door middel van een enquête. Ook heb ik verhelderende gesprekken gevoerd met leerlingen om te kijken hoeveel zij zelf al weten over deze vaardigheden. Dit was de basis van mijn onderzoeksveld.

Ik heb testen gedaan in de klas door het geven van lessen over verschillende kunstenaars en vaardigheden die zij gebruiken in het creatieve proces. Deze processen heb ik uitvoerig gereflecteerd. Dit is te zien in mijn logboekpagina's.

Ook doe ik literair onderzoek door teksten van relevante onderwijsontwerpers en beeldende kunstenaars te raadplegen. Deze vormen de onderbouwing van mijn project. De onderzoeksmethodieken die ik gebruik zorgen ervoor dat er een scala aan bestanden ontstaan die zijn geraadpleegd voor het schrijven van dit onderzoeksdocument. Al deze bestanden zijn te vinden in mijn Bijlagenboek.

5.2 Onderzoeksplan

Om mijn onderzoek van start te laten gaan is een onderzoeksplan gemaakt. Hierin beschrijf ik de richting die ik op wil en laat ik de gedane bevindingen zien. In figuur 3 is het doel van het onderzoek te zien en de leervragen die bij het begin van het onderzoek vooraan stonden. Het is voor een basisschool vrijwel onmogelijk een kunstvakdocent in dienst te nemen voor langere tijd. Dit wordt vaak opgelost door stichtingen zoals KADE40 in te schakelen. Hier kan je lessen van een kunstvakdocent inkopen. Dit is echter maar een klein gedeelte van het jaar en is er weinig tijd om de diepte in te gaan met deze manier van werken. De tools die ik wil creëren voor het primair onderwijs moeten de kunstvakdocent niet vervangen. De handleiding is bedoeld ter ondersteuning van de leerkracht voor de periode waarin geen kunst docent aanwezig is. In deze situatie kan de docent zelf een kunstles geven met inhoud en is er ruimte voor een kunstvakdocent om onderwerpen te verdiepen. Deze vorm is ontwikkeld voor de stad Vlaardingen. Hier kan elke basisschool vergoede lessen inkopen bij KADE40.

"IK WIL TOOLS CREËREN WAARMEE DE DOCENT ZELF DOOR MIDDEL VAN KUNST(ONDERWIJS) DE 21E EEUWSE VAARDIGHEDEN IN DE KLAS KAN INTEGREREN. ZO HOEFT ER NIET ALTIJD EEN KUNSTVAKDOCENT AANWEZIG TE ZIJN, MAAR WORDT ER WEL DOELGERICHT GEWERKT AAN HET MAKEN VAN BEELD IN DE BOVENBOUW VAN DE BASISCHOOL MET HEDENDAAGSE EN RELEVANTE THEMA'S BINNEN DE BEELDENDE KUNST EN VORMGEVING"

Figuur.3 Robbert Roskam, Een deel uit het onderzoeksplan die is gemaakt aan het begin van de afstudeerperiode, op 09-03-2018

TIJDSINDELING

Lesgeven bij KADE40

Lesgeven bij De Wereldwijzer

februari	In februari ben ik aan het oriënteren op De Wereldwijzer. Ik onderzoek het probleem en interview leerlingen en docenten om een beeld te krijgen van waar de school mee bezig is omtrent de 21e eeuwse vaardigheden.	Oriënteren		
maart	In maart maak ik een doel en een onderzoeksopzet om zo de richting aan te geven welke mijn onderzoek opgaat. Ik plan de tijd in en stel mijn doelen voor aan De Wereldwijzer en KADE40. Ook leg ik mijn plannen neer bij mijn afstudeergroep van de DBKV afdeling.	Richten en plannen		
april	In april ben ik bezig met het verzamelen van alle info en deze verwerk ik in een Bijlagenboek. Dit is een lopend proces. Ook trek ik conclusies uit alle data die is opgedaan uit alle gegeven lessen.	Verzamelen en concluderen		
mei	In mei ben ik bezig met het ontwerpen aan de hand van de conclusies die zijn gemaakt in april. Het ontwerp is een antwoord op de ontwerpende “Hoe”-vraag.	Ontwerpen		
juni	Ik voer mijn beeldende conclusie uit. Hierin zijn mijn bevindingen van het afgelopen jaar te lezen. De uitkomst is een beeldende presentatie van dit onderzoeksdocument.	Presenteren		
praktijk:	17 uur in de week stage x 15 weken	= 255 uur	=	9,1 EC
onderzoek	15 uur in de week x 15 weken	= 225 uur	=	8,0 EC
Competentie Assessment			=	14,0 EC
SLC			=	2,0 EC
		= 926,8 uur	=	33,1 EC

6. VERZAMELING

In dit hoofdstuk geef ik een korte samenvatting van alle verzamelde documenten. Alle documenten zijn te vinden in het bijlagenboek. Kijk naar de verwijzingen onder aan de bladzijde voor de paginanummers van het Bijlagenboek.

6.1 Gesprekken

op 09 mei 2017 heb ik een interview gehouden met docenten van KBS de Hoeksteen omtrent 21e eeuwse vaardigheden en welke zij het belangrijkste vinden. Dit interview is terug te lezen op bladzijde 3 van het Bijlagenboek.

op 16 februari 2018 heb ik een gesprek gehad met leerling A en B over 21e eeuwse vaardigheden. Welke kennen ze al en welke zijn nog onbekend? De uitkomsten zijn te lezen op bladzijde 11 van het Bijlagenboek.

op 19 april 2018 heb ik een gesprek gehad met leerling C over de Beeld Linken en hoe deze eruit zien. Welke vaardigheden horen bij de beeldlink? En hoe zie je dat? Het hele gesprek is te vinden op bladzijde 67 van het Bijlagenboek.

Deze gesprekken hebben mij geholpen een probleem te ondervinden in het reguliere schoolsysteem. Zo is in het gesprek met de leerkrachten van KBS de Hoeksteen te lezen dat er geen methodieken zijn om de 21e eeuwse vaardigheden aan te bieden aan haar leerlingen en is te zien in het gesprek met leerling A en B dat de kinderen niet geheel op de hoogte zijn van de betekenis van deze vaardigheden.

6.2 Beeldbank

In het proces van het onderzoeken van kunstenaars en hun werk heb ik een beeldbank gecreëerd waarin ik 21e eeuwse vaardigheden opzoek in het werk van relevante moderne en hedendaagse kunstenaars. Deze beeldbank is aangelegd met de symbolen van de vaardigheden en het bekendste werk uit het oeuvre van de maker. Voorbeeld:

Edward Hopper - Nighthawks

Er is duidelijk wat gaande. Is er een probleem? Maar wat? Hoe maak je een spannend beeld? Waar plaats je de verschillende delen? Wat staat er te gebeuren in deze onheilspellende scène vol onopgeloste raadsels.

Bijlagenboek: Bladzijde 3, Interview met docenten van KBS de Hoeksteen afgelegd op 09-05-2017

Bijlagenboek: Bladzijde 11, Gesprek over vaardigheden in de klas. Leerling A en B, gehouden op 16 februari 2018

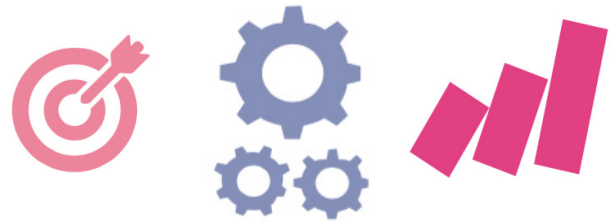
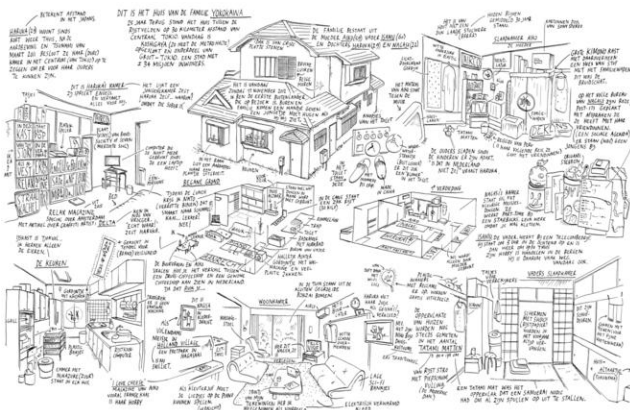
Bijlagenboek: Bladzijde 67, Gesprek met leerling C over de Beeld Linken gehouden op 19-04-2018

Bijlagenboek: Bladzijde 26 en 27, 21e eeuwse vaardigheden model, Robbert Roskam

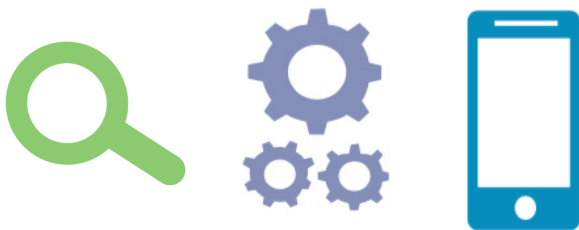
David Bade - Fix Adem Vrij

David Bade werkt vaak samen met anderen om zijn kunst te maken. Zo maakt hij met een groep maar ook vaak voor dezelfde groep. Zo moet hij altijd goed bedenken wie de groep is en wat daarvoor ontworpen moet worden. Zouden wij zo ook kunst kunnen maken?

Jan Rothuizen - Thuis in Tokio

Jan Rothuizen maakt heel veel tekeningen waarop hij beeld en taal combineert. Zo legt hij gedachtes, reizen, wandelingen, kamers en voorwerpen vast. Door het tekenen bevindt hij zich echt weer even op die plek. Dit kan ook een oefening zijn. Een tekenoefening.

Pablo Picasso - Lumb

Deze wereldberoemde kunstenaar heeft heel veel van deze tekeningen gemaakt. Dieren die uit één lijn bestaan. Hij maakte deze tekeningen heel snel en daarom werden het er ook zo veel. Een hele grote collectie. Hoe zouden wij dit ook kunnen doen? Aandacht vragen door kwantiteit voor dieren.

۱۰۰ خط

Andy Warhol - Marilyn Monroe

Warhol maakt portretten met steeds andere filters. Hier gebruikt hij zeefdruk voor. Het lijkt een beetje op de filters die we vandaag de dag over foto's heen zetten. Elk filter laat iets anders zien in het portret. Hoe zou jij jezelf maken met de filters van Andy Warhol? Hoe presenteer jij jezelf?

Suit Supply - Reclame poster 2018

Met een beeld kan je je mening geven. Maar hoe doe je dat? Wat moet je doen om je boodschap over te brengen? En wat betekent dit voor anderen? Veel reacties werden gegeven op deze campagne. Positieve en negatieve reacties.

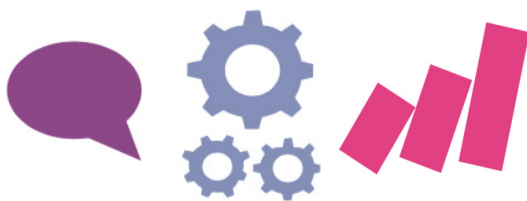
Robbert Roskam - LUX.1

Veel vragen komen op bij dit werk. Wat gebeurt er? Wat is er voorafgaand gebeurd? en wat staat er te gebeuren? Een spannende scène die je fantasie prikkelt. Een verhaal begint zich te vormen in je hoofd. Het beeld is te herkennen. We zien dit vaak op tv, films of in de krant.

Herman de Vries- From the forest floor

De kunst van Herman de Vries gaat over verzamelen. Vormen en kleuren worden gecomponeerd tot grote verzamelingen en collages. Deze worden gerangschikt door bepaalde voorwaardes of door toeval. De methode waarop Meneer de Vries werkt is altijd goed te herkennen.

Robert Zandvliet - Maannacht

Robert Zandvliet werkt heel snel. Hij is op zoek naar wat essentieel is voor het beeld. Alles wat overbodig is laat hij weg. Zo ontstaan beelden die heel simpel lijken maar heel goed te herkennen zijn. Een echte schilder.

Douglas Coupland - 21st century quotes

De teksten van Coupland zijn kritisch naar ons internetleven. Hij laat zien waar we elke dag mee te maken hebben. Hij vertelt een verhaal door je te laten schrikken met stevige teksten en felle kleuren.

**TOO
MUCH
INFORMATION**

**THE
DOWNSIDE
OF BEING
CONNECTED
IS THAT YOU'RE
ALWAYS
CONNECTED**

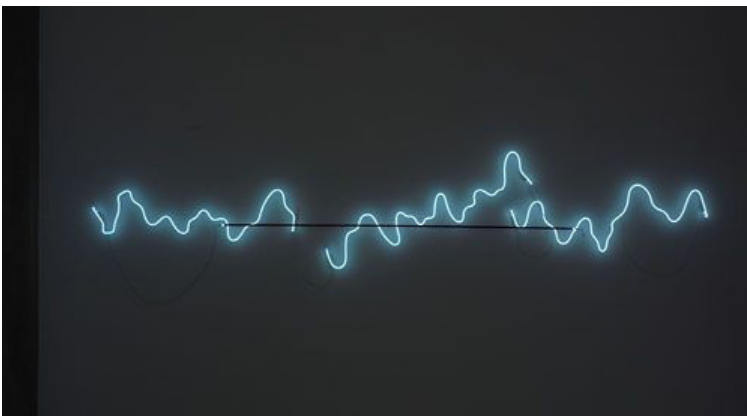
Charlotte Dumas - Anima

Deze kunstenaar laat dieren op een hele bijzondere manier zien. Ze probeert niet de dieren weer te geven maar er echt een beeld van te maken. Zo hoopt ze dieren weer wat dichterbij de mens te brengen. Haar werk is ook het beste te beschouwen met series bij elkaar. Dan is het geen dierenfoto meer, maar meer.

Tjebbe Beekman - Het Verbond

Beekman staat bekend om zijn treurige doeken van stadbeelden en binnenruimtes. Ze zijn heel ver uitgewerkt en dus goed te herkennen. Hij maakt deze schilderijen omdat hij goed om zich heen kijkt. Overal komt hij in aanraking met gelijke afbeeldingen en taferelen. Dit zet hij om in een schilderij. Hoe zou jij je eigen stad schilderen?

Jan van Munster - Ratio

Van Munster maakt een directe vertaling van zijn Brain Waves. Zo laat hij zien wie hij is. Kunstenaars verwerken altijd iets van zichzelf in hun werk. Jan wil dit op zijn echtst laten zien. Een zelfportret.

6.3 Literatuur

Voor dit onderzoek heb ik meerdere boeken geraadpleegd om mijn theorieën te ondersteunen en te versterken. Hieronder een literatuurlijst met de aspecten die hieruit zijn gebruikt. Bevindingen zijn samengevat in een korte alinea. Niet alle literatuur wordt genoemd. De belangrijkste ondervindingen zijn genoteerd:

Marzano, RJ, Heflebower, T, Klaar voor de 21e eeuw, 2016, Bazalt

Uit dit boek heb ik de verdeling gehaald tussen cognitieve vaardigheden en conatieve vaardigheden. Bij cognitieve vaardigheden gaat het vooral om het kunnen verschaffen van informatie en deze om te zetten in kennis. Ook het trekken van conclusies uit deze stof telt tot het cognitieve vak. “Bij de conatieve vaardigheden wordt een combinatie gemaakt tussen wat je weet (cognitie) en wat je voelt (affectie)”. Met deze link handel je accuraat. In mijn model over de 21e eeuwse vaardigheden zou de verdeling er als volgt uitzien:

Cognitieve vaardigheden zijn in dit model: Methodisch Denken, Problemen Oplossen (indien het probleem gebaseerd is op theoretische of conceptuele feiten), Media Wijsheid en Communiceren.

Conatieve vaardigheden zijn in dit model: Samenwerken, Problemen Oplossen (als er handelen door een vorm van affectie bij komt kijken), Zelfreguleren en Kritisch Denken.

Donk, van der, Cyrrila, Bas van lanen, praktijkonderzoek in de school, 2014, Bussum, Uitgeverij Coutinho

Deze handleiding heeft mij geholpen met het ordenen van mijn onderzoek in verschillende deelactiviteiten. Zo heb ik de vuistregels van Dousma gebruikt voor het maken van mijn enquête aan het begin van dit stagejaar. (bladzijde 213). Deze regels hebben mij geholpen concreet te bevragen aan de juiste doelgroep. De vragen die ik stelde aan de leerkrachten van KBS de Hoeksteen werden kritischer gemaakt om ze vervolgens te stellen aan onderwijzers op OKC De Wereldwijzer.

Hartog Jager, van der, Hans, VERF, 2011, Amsterdam ATHENAEUM -Polak & van Genneep

Dit boek heb ik gebruikt om de werkmethodes van kunstenaars te bestuderen. De vraag die ik mij stelde was: ‘Waar zijn 21e eeuwse vaardigheden te vinden?’ Kunstenaars als Tjebbe Beekman gebruiken hun omgeving waarin nieuws en media een grote rol spelen, om de thematieken van hun werk vast te stellen. De vaardigheid Media Wijsheid is direct te herleiden. Hoe zet je media in om een beeld te krijgen van je omgeving? Wat neem je wel aan en wat niet?

Figuur.2 Robbert Roskam, naar aanlijding van enquête “Zijn dit wel dé vaardigheden,” Model 21e eeuwse vaardigheden, 20-05-2017,

Marzano, RJ, Heflebower, T, Klaar voor de 21e eeuw, 2016, Bazalt

Donk, van der, Cyrrila, Bas van lanen, praktijkonderzoek in de school, 2014, Bussum, Uitgeverij Coutinho

Hartog Jager, van der, Hans, VERF, 2011, Amsterdam ATHENAEUM -Polak & van Genneep

In deze tekst wordt de werking van cognitie uitgelegd. Er wordt gepraat over herkenning en geheugen. De twee zijn elkaars gevolg. Door geheugen herkennen we de werkelijkheid. De werkelijkheid lijkt iets anders dan het geheugen. De werkelijkheid komt in het geheugen door de volgende genoemde stappen: waarneming, verbeelding, conceptualisering en analyse. Men neemt iets waar en vergelijkt dit meteen met het geheugen en verbeeldt het. Dit wordt een op zichzelf staande geheugen en kan gebruikt worden voor het analyseren van nieuwe waarnemingen. De cirkel gaat rond. Het waarnemen en verbeelden zijn concreet en het conceptualiseren en analyseren zijn abstracter en dus verschillend bij een ieder.

Galen, van, ellen, Examen moet op de schop, 29-03-2018, AD Rotterdams Dagblad

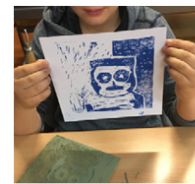
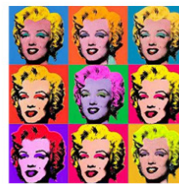
“De examens op middelbare scholen moeten moderner. De huidige wijze van toetsen is te veel gericht op kennis en te weinig op andere vaardigheden, zoals samenwerken en kritisch denken. Dat zegt VO-raad. Ellen van Gaalen”

Hier sluit ik mij bij aan. De toetsing in het reguliere onderwijs heeft een leidende rol in plaats van de rol die het zou moeten hebben. Namelijk een manier om te testen of een niveau bereikt is bij een individu. De toetsing staat in het teken van kennis wat de leerling moet weten maar gaat niet in op vaardigheden die de leerling moet beheersen wil hij/zij een goede toekomst tegemoet zien. Hier zal dan in het primair onderwijs al mee begonnen moeten worden.

6.4 Testen

Testen zijn in de klas gedaan om de beeldlinken die ik in mijn beeldbank heb gemaakt onder de loep te nemen. Zo probeer ik de lessen die ik geef over deze link te verbeteren. In totaal heb ik zeven beeldlinken uitgekozen om te presenteren in een les. Hier onder zijn de link te vinden met een korte casus van de les die daarbij hoorde.

In Beeld Linken 1 leg ik een link tussen de bekende moderne popart kunstenaar Andy Warhol en de filters die Instagramgebruikers gebruiken. De verschillende versies van Marilyn Monroe doen aan als filters waardoor het gezicht steeds andere waarden naar boven brengt. Ik vroeg de leerlingen een zelfportret te maken door het gebruiken van gelijke filters die ontstaan door het meervoudig drukken met een zelfgemaakt linoleumplaatje. De vaardigheden Methodisch denken, Communiceren en Media wijsheid staan vooraan. Aan de leerling om zichzelf te presenteren binnen een analoge selfie met filters in verschillende kleuren. De lessen werden goed opgevangen. De vaardigheden zijn herkend en konden de volgende les nog worden herhaald. Communiceren was volgens veel leerlingen moeilijk te herkennen. De vaardigheid werd breed aangeboden. Beeld praat ook.

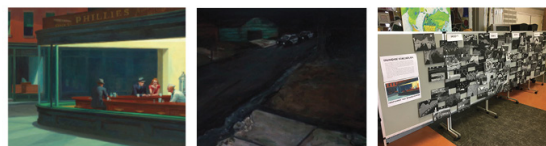
BEELD LINKEN

*Beeld Linken 1 - Andy Warhol / Instagram / Analoge Selfie.
De vaardigheden zijn nog nieuw voor de leerling. De symbolen worden nog niet herkend. Wel kunnen enkele vaardigheden al worden benoemd.*

In Beeld Linken 2 wordt gekeken naar het werk van Edward Hopper. Een schilder die door middel van grote verschillen in belichting spannende scènes maakt. Ik verwijst naar mijn eigen werk wat ontstaat met dezelfde randvoorwaarde. Een hedendaags en herkenbaar beeld wordt getoond in de klas. Aan de leerling om ook een spannend schilderij te maken door te werken met een probleem. Zowel in het werk van Hopper als van mijzelf, staat iets te gebeuren of is al iets gebeurd. Er van uitgaande dat dit een probleem is, gaan de leerlingen aan de slag met witte en zwarte verf om zelf zo'n probleemscenario te schetsen. De vaardigheid Problemen Oplossen werd direct gedetecteerd. Ook Media Wijsheid kon worden aangewezen in de herkenbaarheid van het beeld. *“Dit zie je vaak op het nieuws”* aldus leerling A.

In Beeld Linken 3 staan de dierentekeningen van Picasso centraal. We pakten er een nieuwsbericht bij over het uitsterven van de witte neushoorn. Deze twee worden gecombineerd in een actie. Aan de leerlingen om op te zoeken welke dieren er in de wereld bedreigd zijn. Deze worden op de manier van Picasso getekend en op een muur geplakt. Zo ontstaat een protestmuur tegen het uitsterven van dieren. Door het opzoeken van de dieren zijn kinderen actief bezig met het verschaffen van informatie via het web. Ze leren selecteren en zoeken. Media Wijsheid werd herkend en kon worden aangewezen in het model van de 21e eeuwse vaardigheden. Er wordt actief gewerkt aan het zoeken van een oplossing voor een probleem. Er wordt kritisch gekeken naar de selectie van de dieren die we tekenen en naar de manier waarop Picasso tekent.

In Beeld Linken 4 staat de poster van Suitsupply in de schijnwerpers. Deze reclame kreeg veel kritiek omdat er twee zoenende mannen te zien zijn. Dit is een actie tegen homofobie. Hetzelfde werd gedaan met het werk “Kissing Cops” van Banksy. Hij geeft politiek commentaar op de manier hoe we kijken naar homoseksualiteit. Met beeld kan je je mening geven. De leerling krijgt de afbeelding van Suitsupply en mag deze manipuleren om zo zijn of haar mening te laten zien over de afbeelding zelf. De bewerking communiceert. Dit was te benoemen doordat er ruimte was voor debat.

BEELD LINKEN

Beeld Linken 2 - Edward Hopper / Robbert / Spannend schilderij.

De vaardigheden werden herkend. Ik moest nog wel uitleggen wat alles inhield en hoe je de vaardigheden kan zien in een kunstwerk.

BEELD LINKEN

Bijlagenboek: Bladzijde 46 Beeld Linken 3 - Picasso / Bedreigde dieren / Protest.

De vaardigheid Problemen oplossen werd meteen benoemd. Ook Media Wijsheid was te herkennen onder de leerlingen. Communiseren blijft lastig te herkennen.

BEELD LINKEN

Bijlagenboek: Bladzijde 46: Beeld Linken 4 - Suitsupply/ Verschillende meningen / Beelden praten.

Communiseren werd herkend en het logo ook. Al vaak is deze vaardigheid langgekomen. Hij is te herkennen en te benoemen. Ook kritisch denken wordt gezien. Goed nadenken over wat je zegt en maakt.

Bijlagenboek: Bladzijde 38: Beeld Linken 2 - Edward Hopper / Robbert / Spannend schilderij.

Bijlagenboek: Bladzijde 46: Beeld Linken 3 - Picasso / Bedreigde dieren / Protest.

Bijlagenboek: Bladzijde 46: Beeld Linken 4 - Suitsupply/ Verschillende meningen / Beelden praten.

In Beeld Linken 5 vertel ik over de kunstenaar Jan Rothuizen. Hij tekent op een schetsmatige manier. Zijn onderwerpen zijn altijd plaatsen, ruimtes of plekken waar hij is geweest en door het tekenen komt hij eigenlijk weer even terug op die plek. Hij schrijft in zijn tekeningen herinneringen en notities om zijn tekeningen een ervaring te maken. De weg van school naar huis is een route die iedere leerling aflegt. De leerlingen in deze les hebben de opdracht de route van school naar hun huis vast te leggen op de manier die Jan Rothuizen ook gebruikt. Zo wordt er kritisch nagedacht over wat je allemaal bent tegengekomen op deze “gewone” route. Sommige dingen zal je je gelijk herinneren. Voor andere zal je wat dieper moeten graven. Deze opdracht gaat over jezelf en wat jij belangrijk acht onderweg. Jezelf stof tot tekenen geven is dus essentieel.

Bij Beeld Linken 6 hebben we het over de kunstenaar David Bade. Bade maakt vaak met groepen zijn werk. De groepen waarmee hij de kunst maakt, is vaak ook de groep waarvoor het werk gemaakt wordt. Aan de klas om met z'n alle een sculptuur te maken over de klas. Zo wordt er samengewerkt aan een sculptuur waaraan je gelijk ziet wat het representeert.

In Beeld Linken 7 wordt aan de klas de wandinstallatie “LUX” van mijzelf getoond. Deze wandinstallatie bestaat uit negen kleinere schilderijen tussen de 10 x 10 cm en de 50 x 60 cm. Negen werken die een verhaal lijken te schetsen over hedendaagse beelden welke we tegen komen in de media. De doeken zijn ontstaan door zware verschillen in licht en donker en bouwen dus een bepaalde spanning op. Deze is herkenbaar. De negen werken communiceren door de plaatsing met elkaar. In mijn werkproces kom ik vaak de zeven 21e eeuwse vaardigheden tegen. Aan de leerling deze te onderzoeken. Door kleine opdrachten gaan we op zoek naar de vaardigheden in mijn werk. “Zoek een afbeelding op die bij mijn werk past, schrijf een verhaal van drie zinnen over het werk. etc.” Alle gemaakte linken worden bij de wandinstallatie gevoegd zodat er een muur aan data ontstaat vol hyperlinks tussen mijn werk en de vaardigheden die we in de afgelopen lessen hebben behandeld.

BEELD LINKEN

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 5 - Jan Rothuizen / De weg naar huis / Tekenen naar herinnering. Zelfreguleren staat centraal. Je weet immers zelf het beste wat je allemaal hebt meegemaakt. De methode die Jan Rothuizen gebruikt is voor sommigen lastig te begrijpen. Tekst en beeld samenvoegen wordt lastig gevonden.

BEELD LINKEN

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 6 - David Bade / De groep / De klas als sculptuur. Het samenwerken wordt gelijk genoemd als vaardigheid en de klassen stellen randvoorwaarden op voor een fijne werksfeer. Aan de klas om de taken te verdelen. Iedereen zorgt dat hij of zij aan het werk is aan het gemeenschappelijke doel.

BEELD LINKEN

Bijlagenboek: Bladzijde 78: Beeld Linken 7 - Robbert Roskam / 21e eeuwse vaardigheden / Op zoek naar de vaardigheden. Alle vaardigheden worden herkend. Ook de symbolen die ik gebruik zijn direct te benoemen door de klas. Een eindwerk wordt gemaakt waarin de leerling een toevoeging geeft aan mijn wandinstallatie.

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 5 - Jan Rothuizen / De weg naar huis / Tekenen naar herinnering.

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 6 - David Bade / De groep / De klas als sculptuur.

Bijlagenboek: Bladzijde 78: Beeld Linken 7 - Robbert Roskam / 21e eeuwse vaardigheden / Op zoek naar de vaardigheden.

7. ANALYSE EN CONCLUSIE

7.1 Conclusie

In dit onderzoeksdocument heb ik onderzoek gedaan naar de vraag *“Hoe kan ik 21e eeuwse vaardigheden integreren in de kunstles in het basisonderwijs?”*. Hierbij heb ik gekeken naar bestaande lesmethodes voor het basisonderwijs die de docenten van de onderzoeksscholen hanteren. Deze vallen vaak meer onder het vak knutselen en zijn hierbij gericht op motorische vaardigheden zoals het leren knippen met een schaar. Er wordt verder niet gekeken naar verdiepende methodes om kunstenaars te behandelen of technieken die kunstenaars gebruiken. Dit is wat ik in de klas (terug) wilde brengen. Dit heb ik gedaan door kunstenaars te koppelen aan thema's in de directe omgeving van de leerling. Zo vind herkenning plaats. Deze link tussen kunstenaars en thema's waar de leerling herkenning in vindt, brengen 21e eeuwse vaardigheden met zich mee. Zo breng ik in een steeds terugkomende route 21e eeuwse vaardigheden in kaart. De leerling komt in aanraking met logo's die een vaardigheid presenteren. Door kunstonderwijs in te zetten om leerlingen 21e eeuwse vaardigheden aan te leren behandel je relevante technieken, kunstenaars en thema's uit de omgeving van de leerling. Je slaat bruggen tussen vaardigheden die zij nodig hebben door te herhalen en zo cognitie op te bouwen. De herhaling van symbolen die ik aanbied aan de leerling werkt verhelderend. De leerling kan voortdurend benoemen waar we mee bezig zijn. Technieken, vaardigheden en handelen kunnen worden benoemd door besprekingen tijdens en na een les. Kunst in deze zin is een vakoverstijgend vak met de potentie om sturing te geven binnen het onderwijs van een bepaalde school. Het presenteert en evalueert onderwerpen om zo vaardigheden centraal te stellen.

Het model over de 21e eeuwse vaardigheden dat ik heb gemaakt is een aantal keer aangepast. Zo zijn benamingen van vaardigheden veranderd om ze concreter te maken en zijn vaardigheden verplaatst door anderen. De manier waarop ik de vaardigheden in de klas breng verschilt per vaardigheid. Zo laat ik de leerling ICT vaardigheden oefenen onder de term Media wijsheid. Dit is te zien in mijn logboek (Bijlagenboek: bladzijde 45). Ik leer de kinderen zoektermen ontwikkelen om informatie te verschaffen. Deze zetten ze daarna om in tekeningen. De leerlingen worden gestimuleerd samen te werken door de taken te verdelen. Niet iedereen zoekt bijna uitgestorven dieren op. Een groot deel van de klas is al bezig met de gevonden soorten weergeven in de tekenstijl van Picasso.

Elke les sluit ik af met een gesprek over wat we hebben gedaan in die les. Zo laat ik leerlingen vertellen over datgene wat is gemaakt. Dit wordt aangevuld met de vaardigheden die hierbij van pas komen. Hoe vaker ik de symbolen die bij de vaardigheden horen (Bijlagenboek: bladzijde 26 en 27) liet zien, hoe beter de leerling deze herkent en kan koppelen. In de laatste lessen konden de leerlingen zelfs zonder het laten zien van de logo's de vaardigheden opnoemen die op dat moment waren getraind. De informatie is omgezet in kennis.

7.2 Leervragen beantwoord

In dit onderzoek stonden drie leervragen centraal. Met deze vragen wil ik mijn vaardigheid voor de klas verbeteren en de vijf competenties die in mijn studie centraal staan onderzoeken. Deze vragen zijn ook meerdere malen teruggekomen in mijn logboek die te vinden is in het bijlagenboek.

- Hoe maak ik een overdraagbaar lesplan welke is uit te voeren in het basisonderwijs?

Voor elke les maakte ik in deze stage een presentatie die de weg wees voor de komende anderhalf uur. In deze presentatie werd een beeld link gemaakt. Deze bestaat uit drie componenten. Een kunstenaar, een thema dat dicht bij de leerling staat en een uitwerking daarop. Dit zijn ook de drie hoofdstukken van de les. Als eerst een presentatie over een kunstenaar of een techniek. Deze vond op verschillende manieren plaats. Zo heb ik films laten zien, foto's van werken van de kunstenaar of verhalen verteld over de werkwijze van de kunstenaar. Daarna liet ik zien wat daar dan bij past. Het thema wat dicht bij de leerlingen staat. Ik bespreek met de leerlingen hoe dit te zien is en wat we hier dan mee kunnen. Een beeldende conclusie wordt daarna gemaakt. Dit gebeurt weer op verschillende manieren afhankelijk van onze inspiratie. De les wordt afgesloten met het bespreken wat we hebben gedaan en welke vaardigheden hierbij horen. Deze structuur is herkenbaar geworden voor de leerling.

- Hoe creëer ik een veilige werksfeer waarin iedereen mee kan doen?

Een veilige werksfeer is essentieel voor goede leerresultaten. Ik zet me altijd in voor een klas waarin iedereen kan zeggen wat hij of zij wil. Er wordt naar elkaar geluisterd en iedereen behandelt elkaar met respect. De 21e eeuwse vaardigheden helpen hierbij. Zo hebben we in de les over David Bade een groot sculptuur gemaakt met heel de klas. Hiervoor hebben we voorwaarde vastgelegd voor een goede samenwerking. Luisteren naar elkaar, geen ruzie maken, overleggen waar nodig, accepteren dat niet alles volgens jouw weg kan gaan. Zo zetten de leerlingen zich ook in voor een goed verloop van de les. De leerlingen zijn zelf ook verantwoordelijk voor een veilige werksfeer. Problemen Oplossen is een 21e eeuwse vaardigheid die kan worden ingezet om botsingen op te lossen. Zo moet je kijken wat het probleem is en samen een manier vinden om dit te veranderen.

- Hoe behoud ik de aandacht van de leerling gedurende een les kunst?

Anderhalf uur een les geven is lang. Vaak nemen we even pauze tussendoor en spelen we een kunst gerelateerd spelletje. Dit zorgt even voor een ontspanningsmoment. In de les zelf bespreek ik altijd dat zelfreguleren belangrijk is. Je moet jezelf aan het werk kunnen zetten. Als je niets aan het doen bent, doe je iets niet goed. Anderhalf uur is kort voor het maakproces. Veel kinderen ondervonden dit ook in de eerste lessen waardoor ze snel schakelden en in de "doe-stand" kwamen.

Artistiek competent

In deze stage heb ik niet alleen eigen werk gecreëerd waar ik les over gaf. Ik heb ook een netwerk van kunstenaars opgebouwd welke in de leeromgeving van de leerling voor kunnen komen. Zo heb ik onderzoek gedaan naar technieken en materialen en heb ik dit ingezet om de leerlingen 21e eeuwse vaardigheden aan te leren.

Pedagogisch didactisch competent

Tijdens dit half jaar heb ik mijn manier van lesgeven aangescherpt. Ik heb een methode ontwikkeld om de cognitie van de leerling te verbeteren. Ik heb mijn lessen gestructureerd en inzichtelijk gemaakt voor zowel de leerling als de leerkracht.

Omgevingsgericht competent

Dit onderzoek is gehouden voor het basisonderwijs in de stad Vlaardingen. De scholen die ik heb onderzocht zijn allemaal in deze stad gelegen. Ik heb kunstenaars de klas in gebracht door er over te vertellen of afbeeldingen te laten zien. Deze kunstenaars heb ik zelf ook mogen aanschouwen tijdens museabezoeken.

Interpersoonlijk competent

Binnen De Wereldwijzer werk ik in een team van leerkrachten. Ik heb altijd veel moeten overleggen en bespreken met de leerkrachten om mijn lessen zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Kritisch reflectief competent

Elke dag werd er door middel van een logboek gereflecteerd op mijn doen en laten. Deze informatie werd meegenomen naar de volgende lessen.

8. ONTWERPEN

8.1 Concept

Als beeldend eindwerk ben ik bezig met het schrijven van een boek. Het boek “Beeld Linken” is een handleiding voor de primair onderwijzer. Er worden zeven beeldlinken uitgelegd tussen kunstenaars en thema's uit de omgeving van de leerling. Het boek laat geen compleet uitgewerkte lessen zien maar geeft de docent een inzicht hoe verdiepende kunsteducatie aan te bieden waarin 21e eeuwse vaardigheden aanleren een van de doelen is.

De laatste beeldlink gaat over mijn eigen meest recente werk. De serie LUX is een wandinstallatie van zeven kleinere doeken olieverf. De doeken zijn afzonderlijk geschilderd maar koppelen zich aan anderen door herkenbare taferelen. Er wordt een verhaal gekweekt die we kennen van televisie en internet. De intensiteit van de olieverf communiceert de even intense onderwerpen waar we dagelijks mee worden geconfronteerd.

Ik laat de leerlingen deze werken zien. Ze krijgen van mij zeven kleine opdrachtjes. Elke opdracht staat in het teken van een 21e eeuwse vaardigheid, bijvoorbeeld: Media wijsheid, zoek een afbeelding online die past bij het kunstwerk. Elke keer als er een opdracht is gedaan, vraag ik de leerling zijn bevindingen te plaatsen bij het werk. Zo wordt de wandinstallatie steeds uitgebreider en ontstaan er hyperlinks tussen mijn werk en de vaardigheden net zoals tussen de leerling, 21e eeuwse vaardigheden en mijn werk.

8.2 Ontwerp

OP DE VOLGENDE PAGINA'S ZIJN DE WERKEN TE ZIEN DIE AL ZIJN OPGEZET IN DE SERIE LUX. OOK IS DE SCHETS TE ZIEN VAN DE WANDINSTALLATIE. DE WERKEN ZIJN ERG SUGGESTIEF EN VRAGEN DUS OM EEN REACTIE VAN DE LEERLING. NAARMATE DE LES VORDERT ZAL DE MUUR VOLLER EN VOLLER WORDEN. GEVULD MET AANVULLINGEN OP HET KUNSTWERK WORDEN ER HYPERLINKEN GELEGD TUSSEN DE 21E EEUWSE VAARDIGHEDEN, MIJN BEELDENE WERK EN DE COGNITIE VAN DE LEERLING.

figuur 4 Beschrijving van werken in de serie LUX en uitwerking.

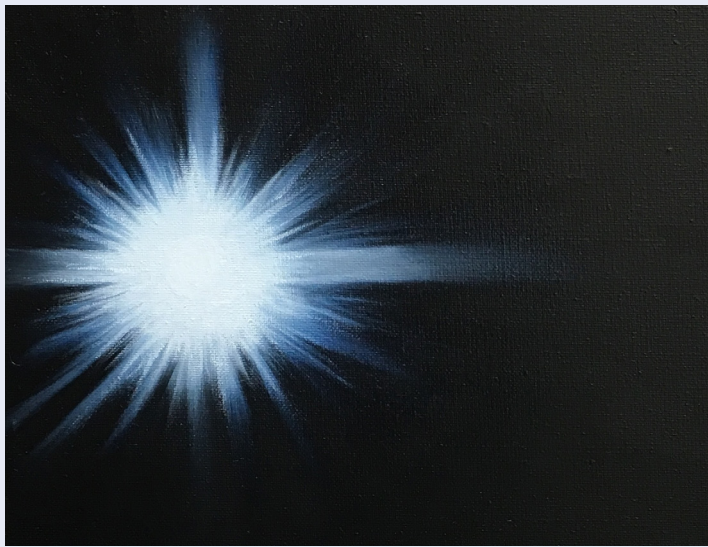
LUX.1
Robbert Roskam
40 x 60 cm
olie op linnen

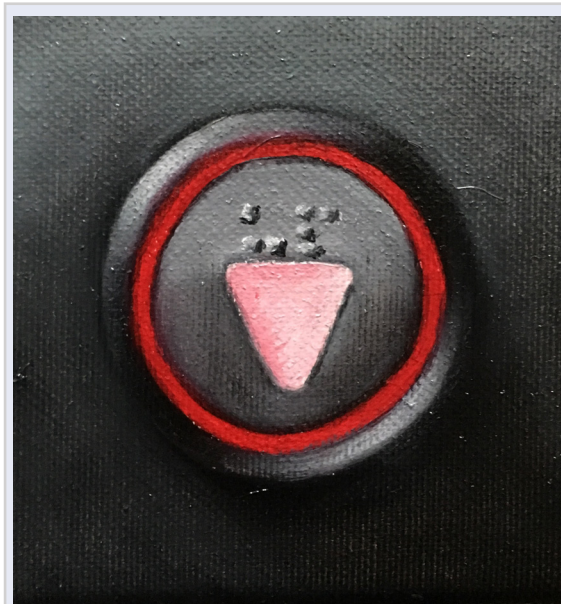
LUX.2
Robbert Roskam
20 x 30 cm
olie op linnen

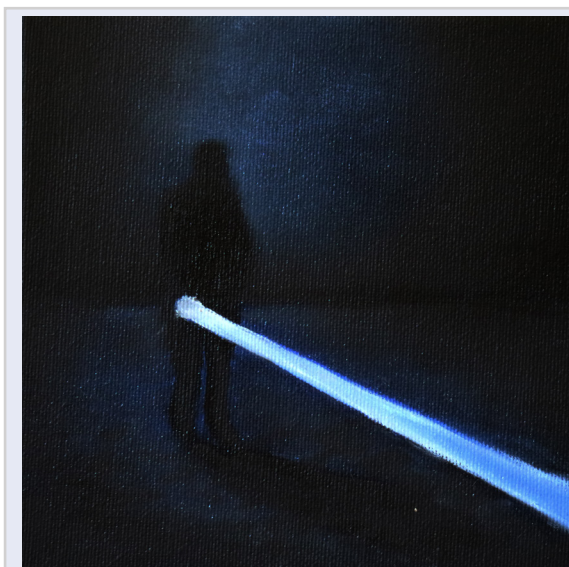
LUX.3
Robbert Roskam
40 x 40 cm
olie op linnen

LUX.4
Robbert Roskam
20 x 15 cm
olie op linnen

LUX.5
Robbert Roskam
10 x 10 cm
olie op linnen

LUX.7
Robbert Roskam
20 x 20 cm
olie op linnen

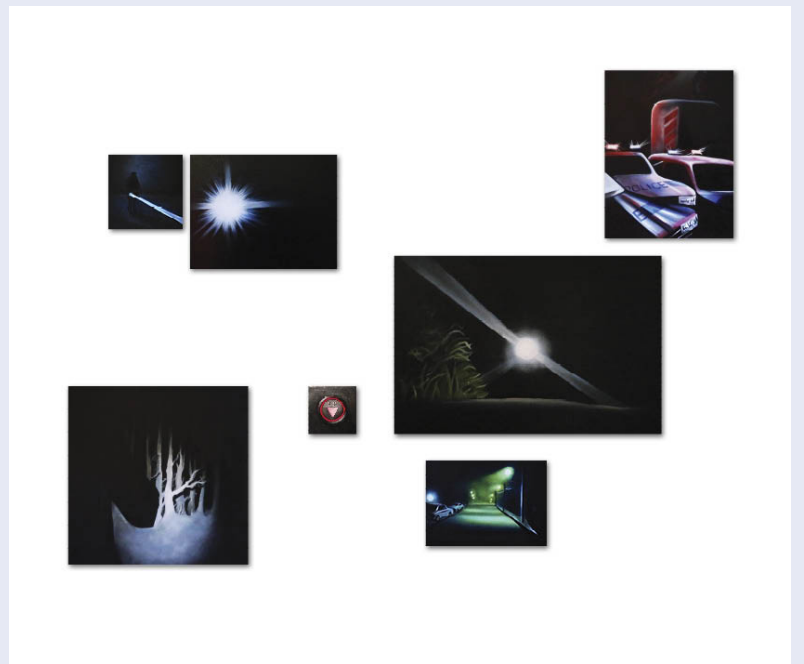

LUX.9
Robert Roskam
13 x 18 cm
olie op linnen

Schets eindpresentatie
Robert Roskam
400 cm x 250 cm
Wandinstallatie

Wandinstallatie LUX
Robert Roskam
150 x 150 cm
allemaal olie op linnen
Verschillende formaten

FOTO'S

BRONNEN

Afstudeerhandleiding 2017/2018 van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving.

Donk, van der, Cyrrila, Lanen, van, Bas, praktijkonderzoek in de school, 2014, Bussum, Uitgeverij Coutinho

Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling, SLO, Model 21e eeuwse vaardigheden, 18-02-2016,

< <http://www.slo.nl/nieuws/00347/> > bezocht op 04-04-2018

INTERVIEW - Schaap, C, Zijn dit wel dé elf vaardigheden?, persoonlijk interview, Vlaardingen, KBS De Hoeksteen, 09-05-2017

INTERVIEW - Pauw, de, P, Zijn dit wel dé elf vaardigheden?, persoonlijk interview, Vlaardingen, KBS De Hoeksteen, 09-05-2017

ENQUÊTE - Molier, K, Berkhout, M, Rodenburg, A, Utu, S, Enquête, persoonlijke enquête, Vlaardingen, OKC De Wereldwijzer, 04-02-2018

Marzano, RJ, Heflebower, T, Klaar voor de 21e eeuw, 2016, Bazalt

Hartog Jager, van der, Hans, VERF, 2011, Amsterdam ATHENAEUM -Polak & van Gennep

Heusden, Barend, Het Zwarte Boekje -Cultuur in de Spiegel, 2010, SLO Noationaal Leerplan Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen

Gaalen, van, Ellen, Examen moet op de schop, 29-03-2018, AD Rotterdams Dagblad

BIJLAGENBOEK VERWIJZINGEN

Bijlagenboek: bladzijde 3, Interview met docenten van KBS de Hoeksteen afgelegd op 09-05-2017

Bijlagenboek: bladzijde 6 t/m 10 “Enquête”

Bijlagenboek: bladzijde 26 en 27 “Model 21e eeuwse vaardigheden”

Bijlagenboek: Bladzijde 11 “Gesprek over vaardigheden in de klas. Leerling A en B”

Bijlagenboek: Bladzijde 12 3n 13, Aantekeningen omtrent onderzoeksvraag.

Bijlagenboek: bladzijde 16 t/m 22, Onderzoeksplan

Bijlagenboek: Bladzijde 67, Gesprek met leerling C over de beeldlinken. afgelegd op 19-04-2018

Bijlagenboek: Bladzijde 26 en 27, 21e eeuwse vaardigheden model, Robbert Roskam

Bijlagenboek: Bladzijde 26 en 27, 21e eeuwse vaardigheden model, Robbert Roskam

Bijlagenboek: Bladzijde 38: Beeld Linken 2 - Edward Hopper / Robbert / Spannend schilderij.

Bijlagenboek: Bladzijde 46 Beeld Linken 3 - Picasso / Bedreigde dieren / Protest.

Bijlagenboek: Bladzijde 46: Beeld Linken 4 - Suitsupply / Verschillende meningen / Beelden praten.

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 5 - Jan Rothuizen / De weg naar huis / Tekenen naar herinnering.

Bijlagenboek: Bladzijde 68: Beeld Linken 6 - David Bade / De groep / De klas als sculptuur.

Bijlagenboek: Bladzijde 78: Beeld Linken 7 - Robbert Roskam / 21e eeuwse vaardigheden / Op zoek naar de vaardigheden.

Bijlagenboek: Bladzijde 45: Logboek 26-03-2018

Bijlagenboek: bladzijde: 70 t/m 76 LUX serie

Bijlagenboek: Bladzijde 78 en 79 BEOORDELING STAGE

Bijlagenboek: Bladzijde 80 en 81 STAGECONTRACT

KID21

KUNSTONDERWIJS
IN DE 21E EEUW